

SPOREN NAAR ANTWERPEN-ZUID

**STUDIE OVER HET VROEGERE STATION
ANTWERPEN-ZUID, DE VERDWENEN
EN DE NIET-GEREALISEERDE
SPOORLIJNEN TEN ZUIDEN VAN
ANTWERPEN**

Paul Jacops & Jef Van Olmen

**HET REIZIGERSVERKEER OP DE VERDWENEN SPOORLIJNEN
TEN ZUIDEN VAN ANTWERPEN IN 1916**
(spoorboekje geldig van 1 mei 1916 tot ...)

Research: PJ & JVO
Redactie: JVO

- Aantal reizigerstreinen en overzicht van de reizen en spoorverbindingen in 1916
- Station Antwerpen-Zuid: vertrek- en aankomsttijden van de treinen + hun bestemming en herkomst in 1916
- Stations op de verdwenen lijnen: aantal treinen bij vertrek + hun bestemming in 1916
- Dagelijks aantal reizigerstreinen per reisweg in 1916
- Uittreksels spoorboekje geldig van 1 mei 1916 tot ...

Aantal reizigerstreinen en overzicht van de reismogelijkheden en spoorverbindingen in 1916

De Duitsers lieten tijdens de Eerste Wereldoorlog slechts een beperkt gebruik van het spoorwegnet voor het civiel reizigersverkeer toe. De dienstregelingen werden opgesteld met voorrang voor de militaire behoeften (troepentransporten, bevoorradingstreinen, hospitaaltreinen, enz.). In maart 1915 verscheen er een eerste spoorboekje voor het bezette België. Er waren weinig treinen en hun reistijd was meestal erg lang. Bovendien hadden militairen voorrang. Burgers konden enkel de trein nemen indien er vrije plaatsen waren én ze beschikten over een toelating om te reizen, zoals o.a. arbeiders die werkten in voor de bezetter belangrijke bedrijven.

In deze periode reden er vanaf mei 1916) dagelijks **8 reizigerstreinen via 1 reismogelijkheid** over de spoorlijnen die later geheel of gedeeltelijk opgeheven werden.

In 1916 waren de stationsbenamingen Antwerpen Süd, Antwerpen Hbf, Brüssel Nord, enz. in gebruik. In dit hoofdstuk worden de Nederlandstalige benamingen en de hedendaagse schrijfwijze van de gemeentenamen gebruikt en zijn de haakjes in de stationsbenamingen weggelaten.

Een overzicht van de tabellen in het spoorboekje (toen 'Kursbuch' genoemd) die betrekking hebben op de geheel of gedeeltelijk verdwenen lijnen:

- Tabel 5: Antwerpen-Centraal – Kontich-Kazernen – Mechelen – Brussel-Noord en Antwerpen-Zuid – Wilrijk-Molenveld – Kontich-Nieuwe Lei – Waarloos – Mechelen – Brussel; in het spoorboekje was er geen apart lijnnummer voor de lijn van Waarloos;
- Tabel 19: Antwerpen-Zuid – Hoboken – Hemiksem – Boom – Willebroek – Londerzeel-West – Aalst-Noord.

Hoewel in tabel 5 de stations Antwerpen-Zuid-Kaai, Antwerpen-Zuid, Wilrijk-Molenveld, Kontich-Nieuwe Lei en Waarloos vermeld staan, reden er in 1916 geen treinen op de lijn Antwerpen-Zuid – Mechelen. De lijn was door de bezetter opgebroken om de rails elders te kunnen gebruiken, waarschijnlijk om militaire spoorlijnen aan te leggen aan het westelijke of het oostelijke front. Hoewel de verbinding tussen Antwerpen-Zuid en Aalst-Noord vermeld stond in het spoorboekje, reden er – althans vanaf mei 1916 – enkel treinen tussen Antwerpen-Zuid en Boom. De fortlijn en de lijn Antwerpen-Centraal – Oude-God – Boom komen niet voor in het spoorboekje van mei 1916.

Station Antwerpen-Zuid:

vertrek- en aankomsttijden van de treinen + bestemming en herkomst in 1916 (spoorboekje geldig van 1 mei 1916 tot ...)

(enkel treinen met een reisweg die geheel of gedeeltelijk verliep via de verdwenen spoorlijnen en die van maandag t/m vrijdag reden gedurende de hele geldigheidsperiode van de dienstregeling)

Treinnr.	Antwerpen-Zuid Vertrek	Bestemming	Reis- weg
1790	06:41	Boom	c)
1792	09:00	Boom	c)
1794	12:30	Boom	c)
1796	18:30	Boom	c)

Treinnr.	Antwerpen-Zuid Aankomst	Herkomst	Reis- weg
1791	08:36	Boom	c)
1793	11:46	Boom	c)
1795	15:46	Boom	c)
1797	20:26	Boom	c)

Stations op de verdwenen lijnen: aantal treinen bij vertrek + hun bestemming in 1916 (spoorboekje geldig van 1 mei 1916 tot ...)

(enkel treinen met een reisweg die geheel of gedeeltelijk verliep via de verdwenen spoorlijnen en die van maandag t/m vrijdag reden gedurende de hele geldigheidsperiode van de dienstregeling)

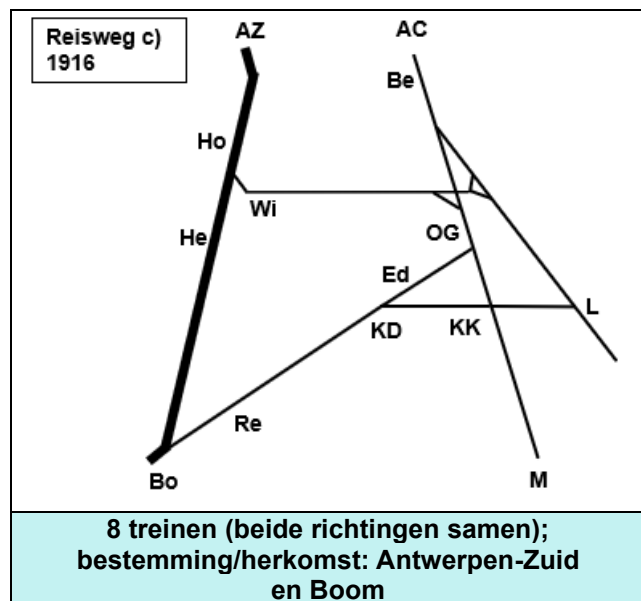
Antwerpen-Zuid: 4 - naar Boom) (zie vertrekstaat hierboven)

Boom: 4 - naar Antwerpen-Zuid)

Dagelijks aantal reizigerstreinen per reisweg in 1916 (spoorboekje geldig van 1 mei 1916 tot ...)

(enkel treinen met een reisweg die geheel of gedeeltelijk verliep via de verdwenen spoorlijnen en van maandag t/m vrijdag reden gedurende de hele geldigheidsperiode van de dienstregeling)

Reisweg c):	Antwerpen-Zuid → Hoboken → Hemiksem → Boom	
AZ = Antwerpen-Zuid	KD = Kontich-Dorp	
AC = Antwerpen-Centraal	KK = Kontich-Kazernen (het huidige Kontich-Lint)	
Be = Berchem	L = Lier	
Bo = Boom	M = Mechelen	
He = Hemiksem	OG = Oude-God	
Ho = Hoboken	Wi = Wilrijk	

Kaartje: Jef Van Olmen

Uittreksels spoorboekje (reisgids) geldig van 1 mei 1916 tot ...

5. Antwerpen — Mecheln — Brussel.							
Km	1106 2. 8.	364 1. 2. 3.	366 1. 2. 3.	1116 2. 3.	370 1. 2. 3.	1128 2. 3.	374 1. 2. 3.
—	Antwerpen (K.) ab	—	—	—	—	—	—
0	Antwerpen (S.) »	—	—	—	—	—	—
5	Wilryck (Molenveld) »	—	—	—	—	—	—
1.)	Contich (Nieuwe Lei) »	—	—	—	—	—	—
13	Waerloos »	—	—	—	—	—	—
0	Antwerpen (Hbf.) ¶ (1, 3, 4) . . . ab	555	823	857	1130	957	558
2	Berchem »	—	—	—	—	—	—
6	Oude God — Vieux-Dieu »	608	834	—	1141	—	606
8	Hove »	—	—	—	—	—	—
10	Contich (Kazernen) »	616	841	—	1148	—	614
15	Duffel »	625	848	—	1156	—	623
17	Waver (Ste Katelijne) »	638	—	—	—	—	636
22	Mecheln (Neckerspoel) Malines . . . »	—	—	—	—	—	—
23	Mecheln ¶ an	649	908	935	1215	935	647
	Löwen (33) an	743	950	—	100	503	741
23	Mecheln ¶ ab	651	—	936	1222	936	650
28	Weerde »	701	—	—	1232	—	700
30	Eppeghem »	—	—	—	—	—	—
34	Vilvoorde »	711	—	—	1243	—	711
37	Haren (N.) »	—	—	—	—	—	—
41	Schaerbeek »	722	—	—	1254	—	722
44	Brüssel (Nord) ¶ (6, 10, 11, 14, 18) an	730	—	1062	103	402	730

5. Brussel — Mecheln — Antwerpen.							
Km	1105 2. 8.	365 1. 2. 3.	1111 2. 3.	1113 1. 2. 3.	371 1. 2. 3.	1125 2. 8.	377 1. 2. 3.
0	Brüssel (Nord) ¶ (6, 10, 11, 14, 18) ab	617	950	130	503	615	1110
3	Schaerbeek »	625	—	138	—	623	—
7	Haren (N.) »	—	—	—	—	—	—
10	Vilvoorde »	635	—	150	—	635	1127
14	Eppeghem »	—	—	—	—	—	—
16	Weerde »	645	—	201	—	646	—
21	Mecheln ¶ an	652	1018	206	531	654	1141
	Löwen (33) ab	555	—	1107	130	555	1024
21	Mecheln ¶ ab	702	1019	1240	212	532	701
22	Mecheln (Neckerspoel) Malines . . . »	—	—	—	—	—	—
27	Waver (Ste Katelijne) »	—	—	1250	—	711	—
29	Duffel »	722	—	103	232	724	1126
34	Contich (Kazernen) »	732	—	113	242	734	1136
36	Hove »	—	—	—	—	—	—
38	Oude God — Vieux-Dieu »	741	—	121	250	742	1144
42	Berchem »	—	—	—	—	—	—
44	Antwerpen (Hbf.) ¶ (1, 3, 4) . . . an	754	1057	134	303	610	755
31	Waerloos »	—	—	—	—	—	—
34	Contich (Nieuwe Lei) »	—	—	—	—	—	—
39	Wilryck (Molenveld) »	—	—	—	—	—	—
44	Antwerpen (S.) »	—	—	—	—	—	—
—	Antwerpen (K.) »	—	—	—	—	—	—

19. Alost – Hoboken.													
	1791	1793	1795	1797	Km					1790	1792	1794	1796
	2.3.	2.3.	2.3.	2.3.						2.3.	2.3.	2.3.	2.3.
					0	ab	Alost (Nord) — Alost (Nord) . . .						
					5	"	Moorsel	ab					
					7	"	Baerdegem	"					
					9	"	Nyverseel	"					
					12	an	Opwyck	"					
							Lokeren (18)						
					12	ab	Opwyck	an					
					15	"	Peisegem	ab					
					18	"	Steenhuffel	"					
					21	an	Londerzeel (West) (Ouest)	"					
							Mecheln (33)						
					21	ab	Londerzeel (West) (Ouest)	an					
					23	"	Londerzeel (Ost) (Est)	ab					
					27	"	Thisselt (West) (Ouest)	"					
					31	an	Willebroeck	"					
					31	ab	Willebroeck	an					
					35	an	Boom	ab					
					35	ab	Boom	an	730	949	119	719	
	750	1100	300	740	35	"	Niel (r)	ab	721	940	110	710	
	801	1111	311	751	38	"	Schelle	"					
					40	"	Hemixem	"					
	810	1120	320	800	41	"	Hemixem (Werkpl.) (Usines) . . .	"	712	931	101	701	
					43	"	Hoboken (Kapellestraat)	"					
	821	1131	331	811	45	"	Hoboken	"	657	916	1246	646	
	826	1136	336	816	46	"	Hoboken	"	651	910	1240	640	
	836	1146	346	826	51	an	Antwerpen (Süd)	ab	611	900	1230	630	

(r) Nur für Militärpersonen.

